

**Sociaal,
betrokken &
rechtvaardig**

**Verkiezingsprogramma
2022 - 2026**

Tynaarlo

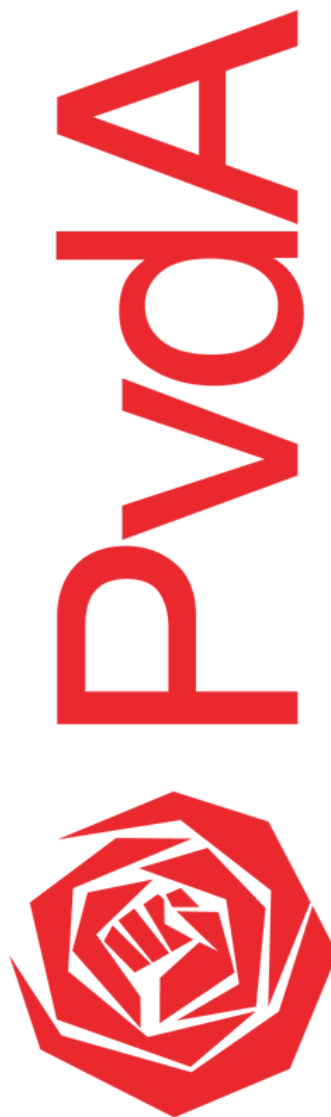
PVDA

DE PROGRAMMACOMMISSIE DIE
VERANTWOORDELIJK IS VOOR DE
INHOUD VAN DIT
VERKIEZINGSPROGRAMMA:

MARIKE LANGEBEEK
HERMAN BEERDA
KOOS DIJKSTRA
ANDRE ENSING
KEES DE GRAAF
BERT PATHUIS

WE BEDANKEN ALLE LEDEN DIE HEBBEN
MEEGEDACHT OVER DE INHOUD VAN DIT
VERKIEZINGSPROGRAMMA!

VRIES, NOVEMBER 2021

De kern van onze koers voor de komende vier jaar

We hechten in de PvdA groot belang aan bestaanszekerheid, vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en duurzaamheid. Vanuit die principes maken we ons sterk voor tal van zaken waarin mensen een steuntje in de rug kunnen gebruiken in hun dagelijks bestaan. Denk aan goed en betaalbaar wonen, werk en nabije zorg.

Maar ook aan een goede leefomgeving en een samenleving waarin iedereen meedoet en ertoe doet. We denken aan de generaties van nu en morgen en zetten in op het alternatief en duurzaam opwekken van energie.

De komende jaren gaan we hier volle kracht mee door. En we zetten daarbij in op **drie speerpunten** voor de gemeente Tynaarlo:

- **Gezonde woon- en leefomgeving voor iedereen.** De vraag naar goed en betaalbaar wonen is groot. De gemeente komt zelf in actie om het aanbod van huisvesting voor iedereen te vergroten. De kwaliteit van de zorg moet beter en de gemeente vervult op dit gebied eveneens een voortrekkersrol. We stimuleren ontmoeting (onder meer met de dorpshuizen) en de dorpen in Tynaarlo mogen zelf vormgeven aan hun eigen toekomst.

- **Inwoners aan zet.** Te lang is het beleid in Tynaarlo vanuit het gemeentehuis bepaald. In plaats daarvan gaan inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden meedenken en –beslissen.

- **Duurzaamheid betaalbaar en rechtvaardig.** Duurzaamheid is van essentieel belang om deze aarde leefbaar te houden. Daar leveren we ook in Tynaarlo onze bijdrage aan. De PvdA let erop dat iedereen mee kan profiteren van de overgang naar duurzame energie.

TEAMWORK

1 Inleiding

In de Partij van de Arbeid werken mensen samen voor meer saamhorigheid en gelijkwaardigheid. Iedereen krijgt kansen om zich te ontwikkelen, met aandacht en zorg voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Een sterke overheid, die uitgaat van vertrouwen, helpt daarbij.

Die zorgt voor goede en betaalbare huisvesting, goede sociale- en ondersteunende voorzieningen, werk en goed onderwijs. De overheid geeft het voorbeeld en laat zien hoe onze leefomgeving kan verbeteren.

De samenwerking van de leden van de PvdA krijgt vorm in lokale/gemeentelijke afdelingen. Die afdelingen werken samen op provinciaal en op landelijk niveau. Met elkaar bepalen de leden waar in het bijzonder aandacht aan besteed moet worden. De leden kiezen ook de mensen die dat voor de PvdA gaan doen.

Naast de gemeenteraad, provinciale staten, Eerste en Tweede Kamer doet de PvdA mee in de 21 waterschappen. Overal waar beleid wordt gemaakt en waar geld wordt verdeeld, praat de PvdA mee. Een belangrijk voordeel daarvan is dat lokale problemen die om landelijke oplossingen vragen gemakkelijk op de juiste plek gebracht kunnen worden.

Als afdeling Tynaarlo vragen wij van onze landelijke vertegenwoordigers oplossingen voor de toenemende problemen in de huishoudelijke hulp op basis van de Wet op de Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de tekorten aan betaalbare huur- en koopwoningen voor mensen met een laag- of middeninkomen, waaronder jongeren. Al langer pleiten wij voor afschaffing van de marktwerking in de zorg.

In dit verkiezingsprogramma staan de keuzes die de leden in de gemeente Tynaarlo voor onze gemeente hebben gemaakt voor de periode 2022-2026. We bouwen daarbij voort op onze waarden: bestaanszekerheid, vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit en duurzaamheid. Voor de PvdA belangrijke onderwerpen zijn goed en betaalbaar wonen, werk, nabije zorg en het voorkómen van gezondheidsschade.

Ook hechten we veel belang aan de leefomgeving (schoon, veilig en houdbaar), toegankelijkheid, een krachtig minimabeleid en een 'inclusieve' samenleving waarin iedereen meedoet en ertoe doet. We zetten in op het alternatief en duurzaam opwekken van energie.

Sport en bewegen, cultuur en het ontwikkelen van toerisme kunnen op onze steun rekenen. Ook wordt in dit programma aandacht besteed aan de samenwerking tussen gemeente en inwoners (medezeggenschap), de kwaliteit van het gemeentelijk apparaat en aan het geld van de gemeente. We geven dat geld liever aan mensen dan aan dingen uit, waarbij degenen die de hoogste inkomens hebben het meest bijdragen.

Voor de komende vier jaar zetten we in Tynaarlo in op drie speerpunten:

- Gezonde woon- en leefomgeving voor iedereen
- Inwoners aan zet
- Duurzaamheid betaalbaar en rechtvaardig

Deze speerpunten werken we hierna verder uit. We sluiten dit verkiezingsprogramma af met een overzicht van concrete plannen voor de dorpen in Tynaarlo en de ideeën van de PvdA daarbij.

Over deze ideeën gaan we graag met iedereen het gesprek aan, vanuit een open en respectvolle houding naar de ander.

We geloven in samenwerking en het met anderen werken aan een gemeente waar het voor iedereen goed wonen, werken en verblijven is.

2 Gezonde leef- en woonomgeving voor iedereen

Ons eerste speerpunt gaat over de omgeving waarin wij met elkaar wonen, werken en leven. Tynaarlo is een groene gemeente waar het goed verblijven is. Maar dat is niet vanzelfsprekend: deze kwaliteit moeten we goed bewaken. Zodat iedereen hier kan wonen, toegang heeft tot goede zorg en er goede ontmoetingsplekken zijn. Niemand mag tussen wal en schip vallen.

Wonen

Een veilig en betaalbaar dak boven je hoofd is een basisvoorziening. Mensen moeten zo lang mogelijk van hun eigen stek kunnen genieten, in hun vertrouwde buurt. Ook als het daarvoor nodig is woningen aan te passen. In de gemeente Tynaarlo is sprake van een krappe woningmarkt, net als in de rest van Nederland. Door het landelijk (financieel) beleid stijgen de huur- en koopprijzen sterk. Ook speelt de veranderende bevolkingssamenstelling een rol; het aantal huishoudens van een of twee personen neemt toe. En we vergrijzen: in Tynaarlo wonen steeds meer oudere mensen. Daarentegen trekken de jonge mensen juist weg. Soms omdat ze hier geen passende woning kunnen vinden, vaker omdat ze elders gaan studeren of werken. Wat gaan we doen om de woningmarkt weer in balans te brengen en een socialer gezicht te geven? De PvdA kiest voor de volgende acties:

- De gemeente brengt in kaart waar binnen de gemeente woningbouw mogelijk is en welke verleende bouwvergunningen ingetrokken kunnen worden omdat ze verlopen zijn.
- De gemeente speelt een actieve rol in het beschikbaar krijgen en stellen van bouwgrond. Zo nodig kan daarbij een beroep op de Wet Voorkeursrecht gedaan worden (hiermee kan de gemeente als eerste grond van particulieren aankopen). Woningcorporaties krijgen voorrang om huizen met sociale huur te bouwen. Door corporaties vrij te stellen van leges bij bouwaanvragen dalen de kosten en worden bouwplannen beter haalbaar.
- De gemeente maakt jaarlijks 'prestatieafspraken' met woningcorporaties en huurdersverenigingen om te bepalen wie wat doet op het terrein van de sociale woningbouw. Hierbij blijft de gemeente erop aandringen dat huurwoningen worden verduurzaamd.
- De gemeente zoekt marktpartijen die (huur- of koop-) woningen willen bouwen. Dat kunnen ook particulieren of collectieven zijn.
- Locaties die vrijkomen (bijvoorbeeld wanneer scholen samengaan) worden niet meer automatisch verkocht aan projectontwikkelaars. Ook hier krijgen woningcorporaties en groepen particulieren voorrang zodat er betaalbare woningen worden toegevoegd.
- De gemeente voert een actief grondbeleid. Ze koopt zelf gronden aan waarop huizen ontwikkeld kunnen worden. De gemeente bepaalt dan zelf de grondprijzen. Onderzocht wordt of grond in erfpacht gegeven kan worden.
- De gemeente koopt gebouwen op waar woningen in gemaakt kunnen worden. Zo nodig gaat de gemeente zelf nieuwe huizen bouwen (andere gemeenten deden dat eerder met succes).

- Samenspraak met (buur)gemeenten, bij voorkeur op provinciaal niveau, moet leiden tot een goed, evenwichtig en voldoende gespreid woningaanbod. Hierbij is het ook belangrijk om met nieuwe woonvormen te experimenteren al dan niet in combinatie met zorg. Bijvoorbeeld: hofjes, Tiny Houses, herbestemming van verlaten schoolgebouwen en boerderijen. Ook het bouwen van studentenwoningen behoort tot de mogelijkheden. Bij het tot woningen ombouwen van grote gebouwen wordt in de vergunningen opgenomen dat een deel van de woningen een prijs heeft die voor de midden- en lagere inkomens betaalbaar is.

Zorg dichtbij en in de buurt

De PvdA zet in op een stevig, nabij en toegankelijk netwerk van zorgvoorzieningen. Dit vraagt een directe en nauwe samenwerking tussen wijk- en zorgteams en maatschappelijke organisaties, zoals Humanitas.

Zo krijgen inwoners sneller en wellicht betere ondersteuning, zodat erger kan worden voorkomen (preventie). Het netwerk van zorgvoorzieningen moet breed bekend zijn en direct bereikbaar. Vooral oudere inwoners die tot op hoge leeftijd zelfstandig blijven wonen, moeten gemakkelijk terug kunnen vallen op toegankelijke zorg en gastvrije verblijfsvoorzieningen. Gezondheid en welzijn willen we bevorderen door goede ervaringen van anderen over te nemen. De wereldwijde beweging van de 'Blue Zones' kent goede voorbeelden. Daarbij gaat het om leefregels die tot een langer leven in goede gezondheid leiden.

Niemand tussen wal en schip

Wij vinden het belangrijk dat iedereen een eigen en zelfstandige plaats inneemt in de samenleving. Helaas lukt dat niet iedereen op eigen kracht. Eenzaamheid en armoede moeten op tijd worden gezien en onderkend zodat inwoners ondersteuning krijgen. Voortbouwen op wat men zelf kan en zeker niet overnemen is daarbij het uitgangspunt. Denk aan een goede begeleiding naar werk of zinvolle dagbesteding, maar natuurlijk ook aan geld.

Het buurt- en opbouwwerk in wijken en buurten – voor jong en oud – krijgt een impuls.

Plaats de Wereld in Vries en De Stiep in Zuidlaren zijn waardevolle projecten voor dagbesteding en krijgen daarom een plek in het WMO-beleid.

Ontmoeting en ruimte voor de dorpen

In de dorpen streven we naar een breed palet aan voorzieningen op het vlak van onderwijs (jong en oud), cultuur, opvang en ondersteuning, ontwikkeling en sport. Een centrale plaats is daarbij letterlijk en figuurlijk bestemd voor 'het dorpshuis'. Dat is de plek waar verenigingen, clubs en veel van de voorzieningen onderdak vinden. Wij willen het dorpshuis in stand houden en samen met bibliotheken dóórontwikkelen tot huiskamers voor de dorpen. Nieuwe samenwerkingsvormen verbreden en versterken de functie van het dorpshuis in nieuwe stijl. Ook krijgen de dorpshuizen een rol in het verbinden van gemeente en inwoners.

Alle 18 kernen van Tynaarlo krijgen (in enige vorm) een eigen dorpsraad met een eigen budget, zodat de inwoners zelf keuzes kunnen maken voor hun omgeving. De gemeente zet voor elk dorp een eigen dorpscoördinator in. De dorpscoördinator is de verbindende schakel tussen dorpsgemeenschap en gemeente. Samen ontwikkelen zij een eigen dorpsvisie waarmee de dorpen zelf vertellen hoe zij tegen de toekomst aankijken en wat zij willen bereiken. De gemeente neemt deze dorpsvisies op in haar beleid. Dorpen, wijken en buurten krijgen de beschikking over een eigen investerings- en onderhoudsbudget.

Daarnaast wordt het subsidiebeleid van de gemeente voor culturele activiteiten zo aangepast dat we bijvoorbeeld ook steun kunnen geven aan de kleinere musea in onze dorpen – op allerlei terreinen. De Corona-tijd heeft ons geleerd dat we als gemeente sneller ondersteuning moeten kunnen bieden – in brede zin – aan de culturele ontmoetingsplekken in Tynaarlo.

3 Inwoners aan zet

Ons tweede speerpunt gaat over hoe de gemeente Tynaarlo haar inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties betreft bij haar beleid. Volgens de PvdA kan dat een stuk beter gebeuren. Het begrip 'medezeggenschap' vinden we hier heel passend voor.

Ruimte voor medezeggenschap in Tynaarlo

Gemeenten in Nederland zijn er vooral voor de uitvoering van Rijks-, provinciaal- en regionaal beleid. Omdat de gemeenten zich hierbij aan allerlei regels en afspraken moeten houden, is er beperkt ruimte voor eigen ideeën.

Dat betekent ook iets voor de mogelijkheden die inwoners en ondernemers kunnen krijgen om mee te denken, mee te praten en mee te beslissen over het gemeentelijk beleid.

De afgelopen jaren hebben we ervaren dat het nodig is om daar duidelijke afspraken over te maken. Dat is lastig maar zeker niet onmogelijk. Ook omdat we kunnen leren van de ervaringen die hiermee in andere gemeenten zijn opgedaan.

We zijn er duidelijk over dat de politiek-bestuurlijke beslissingen in Tynaarlo genomen worden door de gemeenteraad. Dat is het democratisch orgaan dat hiervoor is geïnstalleerd. Maar in het verlengde daarvan kiezen we voor een helder afgebakende en ingebedde medezeggenschap van onze inwoners over daarvoor geschikte onderwerpen.

Medezeggenschap van inwoners is dus afhankelijk van het onderwerp en pas aan de orde als en voor zover er voor hen iets te bereiken is. De PvdA onderscheidt in dit verband vier rechten voor inwoners, met een oplopende mate van beïnvloeding:

Recht op informatie

Over sommige onderwerpen is geen discussie mogelijk. Bijvoorbeeld over milieuregelgeving. Toch willen inwoners hier wel goed over geïnformeerd worden. De gemeente zorgt voor goede, tijdige en goed te vinden informatie, ook over de eventueel door de gemeente gemaakte keuzes.

Adviesrecht

Inwoners krijgen het recht om advies uit te brengen over een onderwerp. De gemeenteraad maakt vooraf duidelijk welke betekenis zij geeft aan het uitgebrachte advies. Hierbij is van belang dat zoveel mogelijk alle belangen en dus belanghebbenden betrokken worden.

Instemmingsrecht

Inwoners kunnen binnen kaders met elkaar keuzes maken. De kaders worden vooraf door de gemeenteraad vastgesteld. Zoveel mogelijk worden alle belangen en dus belanghebbenden betrokken en evenredig vertegenwoordigd.

Initiatiefrecht

De inwoners krijgen het recht om gemeentelijke taken over te nemen als zij die taken beter of goedkoper kunnen uitvoeren dan de gemeente. Ook kunnen inwoners voorstellen doen voor concrete (nieuwe) uitvoeringsprojecten.

Bij de onderwerpen die we hierna in dit verkiezingsprogramma benoemen, is wat de PvdA betreft volop ruimte voor inwoners, ondernemers en andere betrokkenen om mee te doen. Per onderwerp geven we ook aan hoe de PvdA hier zelf in staat.

4 Duurzaamheid betaalbaar en rechtvaardig

Ons derde speerpunt voor 2022-2026 gaat over duurzaamheid: een thema dat raakt aan het voortbestaan van onze aarde voor de generaties van nu en morgen. De gemeente wil CO2-neutraal zijn in het jaar 2030 en in 2050 klimaatneutraal. Ons gedrag en energiegebruik hebben dan geen negatieve gevolgen meer voor het klimaat. Dat lukt alleen als wij (alle inwoners) daaraan meewerken. Maar ook de gemeente kan een bijdrage leveren.

Duurzaam maar niet duur(der)!

De PvdA stelt als spelregel dat aanpassingen op het gebied van 'verduurzaming' zoveel mogelijk plaatsvinden in combinatie met 'natuurlijke' momenten, bijvoorbeeld als er toch al gebouwd of verbouwd moet worden. Een harde eis is dat de aanpassingen voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. We willen voorkomen dat financiële ongelijkheid tussen mensen groter wordt door het nemen van maatregelen. Iedereen moet baat hebben bij de overgang naar duurzame energie. Van 'energiearmoede' kan in Tynaarlo geen sprake zijn.

De gemeente laat zien hoe het kan

- De gemeente geeft het goede voorbeeld door onder meer groene energie in te kopen en eigen gebouwen en voertuigen aan te passen. Alle gemeentelijke gebouwen zijn straks voorzien van zonnepanelen.
- De gemeente ondersteunt met deskundigheid en geld en helpt lokale initiatieven van de grond te komen. Zonder deze van de inwoners/initiatiefnemers over te nemen.
- De gemeente stimuleert, adviseert en maakt het makkelijk voor ondernemers om hun bedrijven vol te leggen met zonnepanelen.

We willen het energieverbruik verminderen, daar zijn we al mee bezig. Dat kan bijvoorbeeld door huizen en gebouwen te isoleren en de auto minder te gebruiken. De gemeente helpt hierbij door met inwoners te bespreken wat hun ideeën zijn en wat zij nodig hebben. Ook door bijvoorbeeld het samen gebruik van (elektrische) voertuigen te bevorderen.

Er worden mensen opgeleid om als energiecoaches voorlichting te geven over energiebesparing en subsidieregelingen. Maar ook om samenwerking tussen inwoners te ondersteunen.

De volgende stap (na het verminderen van het energieverbruik) is het waar mogelijk zelf opwekken van energie, stroom en warmte. Wat er allemaal kan, wordt nog uitgezocht. Al wel is duidelijk dat huizen en gebouwen zoveel mogelijk voorzien worden van zonnepanelen (dat is al aan de gang). De gemeente helpt de woningcorporaties bij het duurzamer maken van sociale huurwoningen.

Zonneparken mogen alleen aangelegd worden in overleg met de inwoners. De landschappelijke inpassing moet geaccepteerd worden en inwoners moeten mee profiteren van de opbrengst.

De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om de energie van oppervlakte en rioolwater te gebruiken voor verwarming. Bijvoorbeeld: bedrijventerrein in Eelde verwarmen met warmte uit de waterzuiveringsinstallatie in Eelde en bedrijventerrein Vriezerbrug verwarmen met warmte uit water uit het Noord Willems kanaal.

Aan leveranciers van goederen en diensten stelt de gemeente duurzaamheidseisen. Dan gaat het niet alleen over de mate waarin die bedrijven klimaat neutraal werken. Het gaat ook over hun personeelsbeleid (betalen ze bijvoorbeeld een fatsoenlijk loon aan hun medewerkers?).

Afval bestaat niet

Over enkele jaren wordt al ons afval hergebruikt om nieuwe producten van te maken. Het scheiden van afval (papier, glas, blik et cetera) helpt daarbij. We zijn in Tynaarlo al goed op weg met het scheiden van afval maar het kan altijd beter. Het helpt als mensen duidelijk gemaakt wordt wat de mogelijkheden en voordelen (voor het milieu) zijn.

De gemeente gaat de inwoners daar vaker over informeren.

Om ook hier het goede voorbeeld te geven worden de openbare prullenbakken ook geschikt gemaakt voor gescheiden inzameling. In de buurten waar de prullenbakken zijn weggehaald, plaatst de gemeente deze terug. Ook wordt het voor inwoners mogelijk om afvalbakken te adopteren.

De gemeente loopt voorop met het inkopen van goederen die gemaakt zijn van materialen die hergebruikt kunnen worden als ze niet meer nodig zijn ('circulair bouwen').

Dat geldt ook voor nieuwe gebouwen. Aan bouwplannen worden daarvoor eisen gesteld.

Klimaat

De gemeente onderhoudt de openbare ruimte en het groen. Hierbij streeft de gemeente ernaar de biodiversiteit te vergroten. Dat wil zeggen dat er zoveel mogelijk verschillende plantensoorten worden toegepast. Invasieve exoten (dat zijn planten die sterk woekeren en zo andere plantengroei smoren) worden bestreden.

De gemeente breidt het openbaar groen uit. Maar ook particulieren worden gestimuleerd om bestrating te vervangen door groen. Meer groen in de centra van de dorpen helpt om water goed op te vangen en verdroging tegen te gaan. Het is ook goed voor de biodiversiteit.

Het klimaat is al aan het veranderen. Neem bijvoorbeeld de enorme hoosbuien die steeds vaker voorkomen. Kan de afvoer al dat regenwater aan. De gemeente kijkt of bouwplannen daar voldoende rekening mee houden en schakelt daarbij de deskundigheid van de waterschappen in.

Een levend landschap

Om het insectenleven (en de vogelstand) te bevorderen, worden voor insecten aantrekkelijke bloemen gezaaid. Het bermonderhoud heeft de gemeente hier al bij aangepast. Landeigenaren worden gestimuleerd om dat ook te doen.

De gemeente gaat ter ondersteuning zaadpakketten uitdelen. Ook moedigen we de ontwikkeling van volkstuinten aan. Deze zijn voor meer dingen goed: ontmoeting, leefbaarheid en korte voedselketens. Sloten, groensingels en boomwallen moeten blijven; het samentrekken van landerijen is ongewenst voor de biodiversiteit en het aanzien van het landschap.

De PvdA vindt dat de grond gebruikt moet worden op een manier die het beste bij de bodemgesteldheid past. Bijvoorbeeld geen planten die veel water nodig hebben verbouwen op plaatsen waar weinig water is. Provinciaal proberen we daarom landbouwfuncties aan de daarvoor meest geschikte gebieden toe te wijzen.

Hierbij geldt ook dat we grootschaligheid (landbouw en veeteelt) en monocultuur tegen willen gaan. Speciaal de teelt van lelies willen we zo mogelijk beperken en alleen toestaan buiten de directe omgeving van natuurgebieden.

5 Concrete plannen in de dorpen

In onze dorpen spelen tal van plannen en projecten. Zonder een complete lijst te willen geven, zetten we er hieronder enkele onder elkaar. Daaruit blijkt ook hoe de PvdA hier tegenaan kijkt en waar wij de komende periode op inzetten. Uiteraard in samenspraak met onze inwoners. De komende tijd moeten er knopen worden doorgesneden! Maak een einde aan de eindeloze vertraging en breng zaken in beweging!

Nota bene: in de andere kernen zullen zonder twijfel ook zaken spelen die een oplossing verdienen. De PvdA staat open voor meldingen, ideeën en suggesties.

Zuidlaren

Het terrein van het voormalige PBH-complex wordt opnieuw ingevuld. Hoofdfunctie is het wonen. Wij kiezen voor bebouwing die aansluit bij het karakter van de Grote Brink. Bijvoorbeeld door het eigentijds terugbouwen van de twee Saksische boerderijen die hier ooit stonden. Ook komt er volop ruimte voor collectief opdrachtgeverschap (particulieren die samen een plan maken) en bijzondere woonvormen (zoals hofjes). De nieuwe wijk Laarhove wordt landschappelijk goed ingepast en sluit ook goed aan bij het centrum van het dorp. De recent verschenen cultuurhistorische verkenning (bureau Steenhuis Meurs) biedt goede bouwstenen voor een toekomst waarin behoud en zorgvuldige vernieuwing goed samengaan. We betrekken de ondernemers bij de toekomst van het centrum en de winkels en andere functies die zich daar bevinden. Het besluit om het winkellint (Stationsweg/Millystraat) in te korten, wordt teruggedraaid. De centrumfunctie wordt versterkt (winkelen, wonen, wandelen, cultuur). Hoe ondernemers hun panden benutten, wordt aan henzelf overgelaten. Wel werkt de gemeente zoveel mogelijk mee aan eventuele herbestemming, zoals wanneer een winkel wordt omgezet in woonruimte.

Aan de Stationsweg worden zo mogelijk maatschappelijke functies gesitueerd (bijvoorbeeld: bibliotheek, dorps-huiskamer, gezondheidscentrum). Leegstaande panden kunnen gebruikt worden voor bijvoorbeeld tijdelijke tentoonstellingsruimte.

De verblijfskwaliteit wordt verbeterd doordat de gemeente investeert in een mooiere openbare ruimte.

Doorgaand (vracht)verkeer wordt ontmoedigd door verkeer remmende/doserende maatregelen. In het gehele centrum (ook op de Stationsweg) wordt een maximumsnelheid van 30 km/u ingevoerd. Binnen de bebouwde kom is de auto te gast, het langzaam verkeer (wandelen en fietsen) gaat voor.

De bewegwijzering van de doorgaande route richting Annen (over de Voorkampen) wordt verbeterd.

Waar nodig ondersteunt de gemeente de ontwikkeling van een 'toegangspoort' voor natuurgebied Tusschenwater.

Ook Zuidlaren krijgt een hondenspeelplek. De locatie wordt gezocht samen met de inwoners. Het dorp gaat actief meedenken over de toekomst van het Dennenoord-terrein, samen met Lentis en het gemeentebestuur.

Eelde-Paterswolde

Het beeldkwaliteitsplan voor het centrum van Eelde (dat aangeeft aan welke eisen het uiterlijk van nieuwbouw moet voldoen) wordt aangepast aan deze tijd. Hier wordt een vertegenwoordiging van dorpsbewoners bij betrokken. De gemeente gaat met de grond- en pandeigenaren onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om het centrum van Eelde meer levendig te maken. Er komt een haalbaarheidsonderzoek naar de verplaatsing van het Klompenmuseum naar het centrum van Eelde. In nauwe samenspraak met betrokken inwoners zoeken we naar mogelijkheden om de parkeerproblemen in de oude wijken te verlichten. De gemeente stelt locaties voor woningcorporatie SEW beschikbaar om betaalbare sociale huurwoningen op te realiseren.

Over de toekomst van Groningen Airport Eelde: de luchthaven mag openblijven maar de gemeente stoot haar aandelen af naar de provincie Drenthe. Er komt geen nieuwe financiële steun vanuit de gemeente Tynaarlo voor de luchthaven.

Vries

Bij de op- en afrit van de A28 wordt een proef uitgevoerd met een openbaarvervoer-opstappunt. Langs het Noord Willemskanaal wordt een passantenhaven aangelegd die aansluit op de doorfietsroute Assen-Groningen. De gemeente inventariseert de bouwmogelijkheden binnen de bebouwde kom en gaat in overleg met eigenaren en mogelijke initiatiefnemers om plannen van de grond te krijgen.

Wanneer de vraag naar woningen aanhoudt, wordt het plan voor de locatie 'De Bronnen' uit de koelkast gehaald. Dit plan kan uitstekend in kleine stukjes worden gerealiseerd. Het bestemmingsplan en het stedenbouwkundig plan zijn al gereed en kunnen snel worden omgezet in uitvoerbare en voor iedereen betaalbare bouwplannen.

Kleinere kernen

Yde De Punt

Mogelijkheden voor woningbouw voor jongeren onderzoeken. We kijken of het gebied waarin nu niet gebouwd mag worden, vanwege de geluidsoverlast van het vliegveld, kleiner kan worden nu het vliegverkeer drastisch afneemt. Dit vergroot de bouwmogelijkheden in het dorp.

Aansluiting A28/N34. Hier komt definitief geen transferium. De gemeente werkt alleen mee aan het verbeteren van de op- en afritten (een 'Haarlemmermeer variant' die het invoegen makkelijker maakt) en de aanleg van een rotonde aan de zijde van Eelde/Paterswolde. Bestaande natuur wordt zoveel mogelijk gespaard.

In plaats van het transferium: ontwikkeling van een 'kraal' in het kralensnoer van overstappunten van fiets en auto op bus (mini-transferia). Twee mogelijke locaties zijn: kruising Norgeweg/Groningerstraat (met koffiepunt/minisuper) en bij busstation De Punt, in samenhang met gebiedsontwikkeling jachtwerf Beuving. Dit plan wordt verder ontwikkeld in samenspraak met inwoners.

Zeijen

Ondersteuning geven aan woningbouwplan op sportlocatie. Het plan dat de inwoners hiervoor hebben ontwikkeld, krijgt ondersteuning van de gemeente.

Tynaarlo (dorp)

Ontwikkeling van de woningbouwlocatie Arlo II. De gemeente heeft de gronden hiervoor reeds in bezit.

De Groeve

Onderzoek naar vergroten verkeersveiligheid N386 en verminderen verkeershinder.

Donderen.

Verbeteren van de fietsroute die komt uit de richting Yde De Punt, ter plekke van de aansluiting op weg richting . Fietsers moeten hier een stuk over de rijbaan fietsen.

6 Tot slot: enkele algemene punten

In dit laatste hoofdstuk van het verkiezingsprogramma besteden we aandacht aan enkele algemene punten voor de komende bestuursperiode in Tynaarlo. Aan de orde komen het 'sociaal domein' (onderwijs, welzijn en zorg), verkeer, landschap en open ruimte en tenslotte de rol van het gemeentebestuur en de gemeentelijke financiën.

Sociaal domein

Jeugdzorg. Eerst alle mogelijkheden van 'Passend Onderwijs' benutten, dan pas een beroep doen op de jeugdwet. Onderwijzend personeel en ouders beter toerusten en ondersteunen bij hun pedagogische taak. Binnen de scholen wordt gespecialiseerde coaching geïntroduceerd. Vergelijk de praktijkondersteuners jeugd in de huisartsenpraktijk. Zorgaanbieders moeten verklarende analyses geven bij bepaald kostenniveau van behandeling. De gemeente zet vol in op het vergroten van acceptatie van 'jong' gedrag.

WMO. Met daartoe geëigende instellingen bewerkstelligen dat er voldoende crisisvangnetvoorzieningen beschikbaar zijn voor ouderen die onvoorzien en acuut niet langer zelfstandig kunnen wonen.

Minimabeleid. De gemeente Tynaarlo voert in zijn algemeenheid een goed minimabeleid. De PvdA heeft steeds op gehamerd en vindt dat hieraan niet getornd mag worden. Desondanks kunnen er schrijnende situaties ontstaan die vragen om gemeentelijke ondersteuning. Zoals de nieuwe ontwikkeling waarbij jonge vrouwen geen geld hebben voor maandverband. De gemeente voorkomt deze 'menstruatiearmoede' door de benodigde artikelen gratis via de voedselbank te verstrekken.

Ondersteuning. De belbus blijft als service aan de inwoners van de gemeente Tynaarlo. Laaggeletterdheid wordt bestreden. Vrijwilligerswerk wordt gestimuleerd. Mantelzorg wordt ondersteund door de sociale teams. Subsidiering van sportbeoefening via Stichting Weerwerk blijft overeind. De gemeente ondersteunt verenigingsbesturen (bijvoorbeeld door coaching bij modernisering).

Verkeer

Binnen de bebouwde kom van de dorpen wordt 30 kilometer per uur het maximum.

Oudere mensen kunnen vaak minder goed zien in het schemer/donker. Door het ontbreken van bermbelijning voelen zij zich minder zeker in het verkeer.

Daarom wordt er een vorm van bermmarkering (reflectorpaaltjes) aangebracht langs onverlichte (bomenrijke) bermen van doorgaande wegen. Ook krijgen inwoners de mogelijkheid een huisnummerbordje aan te schaffen dat goed zichtbaar is in het donker (voor bezoekers en hulpdiensten).

Verkeerstekens en belijning op wegen en vooral kruisingen beter onderhouden.

Landschap en inrichting van de ruimte

De PvdA hecht aan het behoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarden en koestert open landschappen. Inbreiden gaat boven uitbreiden.

De gemeente Tynaarlo neemt haar verantwoordelijkheid voor de opvang van asielzoekers. Dit gebeurt in meerdere kleine vestigingen op plekken waar ontmoeting met mededorpsbewoners mogelijk is.

Voetpaden/stoepen en fietspaden: er wordt streng gehandhaafd op de aanwezigheid van overhangend groen bij privéterreinen. De betreffende eigenaren worden aangespoord het groen te verwijderen. De gemeente geeft het voorbeeld bij het onderhoud van openbaar groen. Paaltjes en andere obstakels op de fietspaden worden waar mogelijk verwijderd.

In de gemeente Tynaarlo worden bestaande bedrijventerreinen niet uitgebreid en er worden ook geen nieuwe bedrijventerreinen aangelegd. Bestaande terreinen worden optimaal benut en indien nodig heringericht.

Gemeentebestuur

Elke brief die de gemeente aan inwoners stuurt is in begrijpelijke taal gesteld en bevat het algemene telefoonnummer van de gemeente om desgewenst nadere informatie te vragen.

Er wordt gezorgd voor goed toegeruste ambtelijke ondersteuning op het vlak van adviesrecht en instemmingsrecht. Uitgaan van vertrouwen en procesmatig werken wordt de standaard. Het is voor inwoners duidelijk waar ze informatie kunnen vinden over (zorg)voorzieningen die de gemeente biedt.

Bij elk raadsvoorstel wordt een paragraaf toegevoegd: hoe zijn de inwoners betrokken bij het voorstel? Tenminste tweejaarlijks wordt een kwalitatieve toetsing van de tevredenheid van inwoners/ondernemers met de gemeentelijke dienstverlening uitgevoerd.

De gemeente heeft maximaal vier voltijds wethouders. Een van hen is speciaal belast met de uitvoering van inwoners-medezeggenschap en er is een wethouder speciaal verantwoordelijk voor de ontwikkeling van woningbouw en de ontwikkeling van de centra van de drie hoofddorpen.

De gemeente gaat bij het zoeken van oplossingen of het ontwikkelen van nieuw beleid eerst en vooral op zoek naar ervaringen bij andere gemeenten.

Voor vergaderingen van de gemeenteraad wordt spreektijdbeperking ingevoerd. Te vaak worden agendapunten doorgeschoven wegens tijdgebrek. Dat is hinderlijk voor de voortgang, maar vooral ook voor insprekende inwoners (die komen nogal eens voor niks).

De Onroerendezaakbelasting (OZB) wordt jaarlijks met ongeveer 2 procent verhoogd, omdat de kosten van de gemeente jaarlijks stijgen met ongeveer 2 procent.